

Tjänsteskrivelse

Datum

2024-05-16

Vår referens

Josephine Nellerup

Strateg

Josephine.Nellerup@malmo.se

Remiss - En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72), STK-2024-532

SBN-2024-278

Sammanfattning

Stadsbyggnadsnämnden välkomnar betänkandets intentioner att förenkla hanteringen av miljö kvalitetsnormer i planeringen och byggande med bibehållna eller lägre kravnivåer men är tveksamma till om betänkandets förslag till lagförändringar fullt ut går i denna riktning. Stadsbyggnadsnämnden noterar att betänkandet inte berör havsöversvämning på grund av klimatförändringarna. Stadsbyggnadsnämnden noterar även att betänkandet inte hanterar de otydligheter som finns gällande ansvar, skyldigheter, incitament, rådighet och finansieringsmodeller för att hantera skyfall eller havsöversvämning. Målkonflikter och genomförandefrågor kopplat till havsöversvämning och miljö kvalitetsnormer, vattenförekomster och strandskydd i plan- och bygglagen och miljöbalken samt annan berörd lagstiftning ingår inte heller. Det finns därför behov av att avvakta med lag- och författningsförändringarna så att betänkandets förslag kan sammanvägas och konsekvensbeskrivas tillsammans med de förslag som kommer att tillkomma i SOU Ett samhälle anpassat till klimatförändringarna som ska redovisas senast den 30 april 2025 samt i SOU Miljö tillståndsbetänkandet som ska redovisas senast den 15 december 2024. Stadsbyggnadsnämnden har ett antal förslag till justeringar och kompletteringar till betänkandets lag- och förordningsförslag.

Förslag till beslut

1. Stadsbyggnadsnämnden lämnar yttrande enligt förvaltningens förslag.

Beslutsunderlag

- Bilaga - En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)
- Förslag till yttrande SBN 2024-05-28 Remiss enklare hantering av vattenfrågor
- G-Tjänsteskrivelse SBN 2024-05-28 Remiss enklare hantering av vattenfrågor

Beslutsplanering

Stadsbyggnadsnämnden 2024-05-28

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet

Regeringen beslutade den 28 oktober 2021 att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de bestämmelser i plan- och bygglagen som avser vatten (Dir.2021:92). I november 2023 överlämnade utredaren sitt betänkande En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72) till regeringen. Innan regeringen tar ställning remitteras förslaget till berörda myndigheter, organisationer, kommuner så som Malmö och andra intressenter. Remissvaren ska ha inkommit till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet senast den 10 juni 2024.

Uppdraget har varit att göra en översyn av de bestämmelser i plan- och bygglagen som avser vatten. Syftet med betänkandet har för det första varit att förenkla och förtydliga på vilket sätt miljökvalitetsnormer för vatten ska få genomslag vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen (PBL) på ett sätt som motsvarar kraven i EU-rätten och som underlättar kommunernas tillämpning av dessa krav. För det andra har syftet varit att ge kommunerna de verktyg som behövs för att säkerställa att de krav på miljömässigt och ekonomiskt hållbara lösningar för dag- och dricksvatten som ställs vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen kan genomföras i dag och vid ett förändrat klimat. Uppdraget är indelat i tre delar: miljökvalitetsnormer för vatten, dagvattenhantering och dricksvattenförsörjning.

Betänkandet konstaterar att det finns flera utmaningar med dagens reglering om vatten i plan- och bygglagen. Dagens bestämmelser om att *följa* miljökvalitetsnormer för vatten i plan- och bygglagen är både otydliga och svåra att tillämpa. Även bestämmelserna i miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen är otydliga och svåra att tillämpa för landets kommuner. Detta gäller särskilt vid planläggning. Dessutom har alla de möjligheter till undantag från kraven som återfinns inom EU-rätten inte genomförts i svensk rätt, vilket försvårar den svenska tillämpningen av kraven vid planläggning, men också vid prövning enligt miljöbalken av verksamheter och åtgärder.

Betänkandet konstaterar vidare att det i dag i plan- och bygglagen helt saknas bestämmelser om hur dagvatten bör hanteras vid planläggning och byggande. Detta skapar osäkerhet och försämrar kommunernas förutsättningar att ta om hand sådana frågor vid planläggning och byggande. Samtidigt ökar behovet av att hantera skyfall och annat dagvatten, bland annat som en följd av klimatförändringarna. Betänkandet anger också att dagens reglering om hänsynstagande till möjligheterna att ordna vattenförsörjning, inklusive dricksvattenförsörjning, vid planläggning och byggande i stort fungerar bra.

Stadsbyggnadskontoret delar betänkandets bedömning att de pågående klimatförändringarna och den därmed ökande risken för skyfall tillsammans med förtätningen av befintlig bebyggelse medför stora utmaningar när det gäller funktionen och framför allt kapaciteten hos befintliga dagvattensystemet. Stadsbyggnadsnämnden noterar att betänkandet inte berör havsöversvämning på grund av klimatförändringarna. Nämnden noterar även att betänkandet inte hanterat de otydligheter som finns gällande ansvar, skyldigheter, incitament, rådighet och finansieringsmodeller för att hantera skyfall eller havsöversvämning. Lagstiftningen behöver utvecklas så att skyddsåtgärder för både skyfall och stigande havsnivåer i både exploatering och befintlig bebyggelse kan ske etappvis och successivt och påbyggnadsbart. För att skydda hamn- och centrummiljöer krävs också utfyllnader med exploatering för att skydda den befintliga stadsmiljön.

Stadsbyggnadskontoret välkomnar betänkandets intentioner att förenkla hanteringen av miljö kvalitetsnormer i planeringen och byggande med bibehållna eller lägre kravnivåer men är tveksamma till om betänkandets förslag till lagförändringar fullt ut går i denna riktning. Målkonflikter och genomförandefrågor kopplat till havsöversvämning och miljö kvalitetsnormer, vattenförekomster och strandskydd i plan- och bygglagen och miljöbalken samt annan berörd lagstiftning ingår inte heller. Det finns därför behov av att avvakta med föreslagna lag- och författningsförändringar så att de kan sammanvägas och konsekvensbeskrivas tillsammans med de förslag som förväntas komma ur de pågående utredningarna SOU ”Ett samhälle anpassat till klimatförändringarna” samt SOU Miljö tillståndsbetänkandet.

Stadsbyggnadskontoret har ett antal förslag till justeringar och kompletteringar till betänkandets lag- och förordningsförslag gällande miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvatten, dagvattenhantering inklusive skyfall samt dricksvattenförsörjning. Föreslagna justeringar berör framför allt betänkandets förslag i plan- och bygglagen, miljöbalken, valltenförvaltningsförordningen och lagen om allmänna vattentjänster. Fastighets- och gatukontorets synpunkter berör frågeställningar om en förenklad hantering av miljö kvalitetsnormer genom stadsbyggnadsprocessen, säkerställande av det kommunala planmonopolet, möjligheten att genom exploatering skydda bakomliggande bebyggelse, dubbelprövning av lokalisering, förenkling för fastighetsägare att skydda sin egendom, förtydliganden gällande ansvar och finansiering, nationell syn på risker samt fastighetsrätt.

Stadsbyggnadskontoret uppmärksammar även att det är nödvändigt att kommunerna som har kompetens och erfarenhet av denna typ av klimatanpassning i exploatering och befintlig stadsmiljö samt multifunktionella åtgärder redan initialt deltar aktivt i ett framtagande av föreskrifter och vägledningsarbete, tillsammans med Boverket. Lantmäteriet behöver även involveras gällande de fastighetsrättsliga frågorna kring incitament, rådighet, långsiktigt ägande samt finansieringsmodeller.

Ansvariga

Vesna Vasiljkovic Avdelningschef

Marcus Horning Stadsbyggnadsdirektör